

1817 Einar Schavland Gram

Rittmester Einar Schavland Gram kom fra Vibe i Sparbu hvor han ble født i 1781. Gram fikk skjøte på Værnes Hovedgård fra Ole Nanstad den 2.januar 1817 for 15 000 riksdaler. I skjøte er nevnt en stor skog i Selbu. Gram hadde samtidig både Værnes Hovedgård og det gamle Wesselske Jordgodset som omfattet Pottemakeri, Teglværk, Kalkbrænderi på Tangen og Hollan Kalkbrudd.

Gramslekta har fostret en kjent person i landet, nemlig Fredrikke Marie Gram, gift med statsminister Qvam. Fru Qvam stiftet Norges sanitetsforening i 1896. Hennes far var brorsønn av vår rittmester Gram på Værnes. - I historielags årbok fra 1922 for Nord-Trøndelag fortelles det i en slektshistorie at «*Selv barna fikk de sine gårde av faderen i fuld stand med prektige huse, som han selv hadde bygd for dem*», - hvilket skulle tyde på at faren til Værnesbonden, godseier David Andreas Gram, nok hadde planen klar for sin sønn og for Værnes.

Gram bygde nåværende hovedbygning på Værnes med tømmer fra Forradalen. Arbeidet startet i 1819. Bygningen som er i to etasjer er 400 kv.m og har 31 rom. 27 vinduer på sørsiden og 29 vinduer på nordsiden. - Faktisk talt var dette det eneste Gram fikk gjort. I slektsboka vedrørende Gramslekta heter det seg at han var en meget vakker mann, men hadde svak helse og etter gamle opptegnelser ”et vanskelig sinn”. Det ble sagt at Gram var den beste til å danse pøls i hele Innherred og Trondheim. Den 9.mai 1815 giftet han seg med Sara Carstine Frimann, datter til prosten i Snåsa. - Einar Schavland Gram døde på Værnes den 29.oktober i 1820, 39 år gammel. Da var dessverre allerede hans hustru død, og deres to småbarn på to og fire år ble tatt vare på av hans bror.

Det kunne ikke stå så dårlig til med Stjørdal på denne tiden. Da den store sølvskatten til Norges bank ble utlignet i 1818 var det kun 8 prestegjeld i landet som stod over Stjørdal. Alle de var på Østlandet.

År 1821 Hans Herman Gørrisen

Gørrisen kjøpte Værnes ved skifteauksjon etter Gram i 1821. Han var opprinnelig flensburger født i 1790. - Hans Herman Gørrisen startet som handelsbetjent i Trondheim i 1808 og fikk handelsbrev i 1816.

Gørrisen bygde veldig ut og dyrket - slik at flyplassområdet ble kalt «*Storåkeren*». Det var en storgård som utviklet seg under Gørrisen. Gørrisen inviterte folk til å bygsle til seg jord. Kanskje var det ei tid opp mot 150 mindre plasser innenfor det vi i dag kan kalle Værnes Flystasjon + Værnesmoen. Vinteren 1820/21 ble det hugd ned 1800 trær (furu). Det ble sagt

at tømmeret skulle gå til kirkebygg på Vestlandet. Der det før hadde vært furuskog, kom det nå opp røsslyng. Den ble mest brukt til brensel, men også som «sengefor». I 1835 bygde Gørrisen dobbelsporet «vannvei» i form av uthullede stokker, over 100 år før Stjørdal finn sitt eget vannverk.

Gørrisen hadde som nevnt handelsbrev fra Trondheim, og hadde rett til å starte handel. I østre enden av hovedlåna ble det derfor butikk og krambod, og selve Værnes Hovedgård ble i midten på 1800-tallet det største handelssentrum i dalføret, slik det var flere hundre år tidligere. Etter hvert bygde Gørrisen annen handelsvirksomhet nede på Halsen, bl.a bakeri. Og når vi så vet at han drev eget teglverk på Værnesleiret, må en kunne hevde at den siste flensburgeren gjennom sitt virke skapte arbeid for mange husmenn ute på Værnesmoen. - Utviklingen på Halsen mot midten av 1800-tallet hadde skapt bedre forutsetninger for handel der nede enn oppe på Værnes. Gørrisen solgte derfor Værnes, og bygde seg opp en eiendom nede ved sjøen som fra gammelt av ble kalt Omnråa. I 1850 flyttet han hele sin virksomhet dit ned og kalte stedet for Halsøen. Dette er omtrent der gang-/sykkelbrua går over E14 ved jernbaneundergangen.

Stjørdalsgodset (det Wesselske jordgods) ble skilt ut og solgt til Jenssen & Co i Trondheim, samt til Einar Schavland Grams bror, Jacob S Gram. Den industrielle virksomheten som ble drevet på Håbet (Mebroen) like ved Gammelverksgata ble i 1824 flyttet til Tangen som siden ble hovedsete i eiendomskomplekset. Gørrisen eide 70 større og mindre gårder med 120 hester, 400 kyr og 1200 sauer- som han solgte ut for 25 000 riksdaler, tilsvarende Kr 100 000.- hvilket var billig ifølge investorene. - Hans Herman Gørrisen døde på Halsen i 1861.